

**O VLOGI IN
NALOGAH SINDIKATOV
V POGOJIH
NOVE EKONOMSKE
POLITIKE**

1946

IZDALA CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI

L E N I N

O VLOGI IN NALOGAH
SINDIKATOV V POGOJIH
NOVE EKONOMSKE
POLITIKE

ODREDBA CK RKP(b) Z DNE 12. I. 1922

1946

IZDALA CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI

2. Državni kapitalizem v proletarski državi in sindikati

Proletarska država lahko dovoli — ne da bi s tem spreminjala svojega bistva — svobodo trgovine in razvoj kapitalizma samo do neke mere in samo pod pogojem državnega reguliranja (nadzorstva, kontrole, določanja oblik, reda itd.) privatne trgovine in privatno-gospodarskega kapitalizma. Uspeh takega reguliranja je odvisen ne samo od državne oblasti, ampak še bolj od stopnje zrelosti proletariata in delovnih množic sploh, dalje od kulturne stopnje itd. Toda celo ob popolnem uspehu takega reguliranja brezpogojno ostane nasprotje med razrednimi interesi dela in kapitala. Zato sodi odslej naprej med pglavitne naloge sindikatov, da vsestransko in na vso moč branijo razredne interese proletariata v njegovi borbi s kapitalom. To nalogo je treba odkrito postaviti na eno prvih mest, sindikalni aparat je treba ustrezno preurediti, spremeniti ali dopolniti (ustanoviti ali — točneje — ustanavljati je treba komisije za reševanje sporov, stavkovne fonde, fonde za vzajemno pomoč itd.).

3. Državna podjetja, ki prehajajo k tako imenovani gospodarski kalkulaciji, in sindikati

Prehod državnih podjetij k tako imenovani gospodarski kalkulaciji je nujno in neločljivo zvezan z novo ekonomsko politiko in v najbližji prihodnosti bo ta tip nujno prevladal, če ne izključno obveljal. V položaju, ko je svobodna trgovina dovoljena in se razvija, to dejansko pomenja, da državna podjetja v znatni meri prehajajo na trgovsko podlago. V zvezi s perečo potrebo, da se dvigne produktivnost dela, da se zmanjšajo izgube in povečajo dohodki vsakega državnega podjetja, v zvezi z nujnim interesom oblastev in pretiravanjem njihove vneme, poraja navedena okolnost v pogledu delovnih pogojev v podjetju nujno neko nasprotje med inte-

resi delavske množice in ravnateljev, ki upravljajo državna podjetja oziroma oblastmi, ki jim ta podjetja pripadajo. Zato morajo sindikati nasproti socializiranim podjetjem brezpo- gojno braniti interese delovnega ljudstva, pospeševati v mejah možnosti izboljšanje njegovega materialnega življenja, pri tem pa neprestano popravljati napake in pretiravanje gospo- darskih organov, v kolikor izvirajo iz birokratske popačenosti državnega aparata.

4. Bistvena razlika med razrednim bojem proletariata v državi, ki priznava privatno lastnino zemlje, tovarn itd. in kjer je politična oblast v rokah kapitalističnega razreda, ter ekonomsko borbo proletariata v državi, ki ne priznava privatne lastnine zemlje in večine velikih podjetij, v državi, kjer je politična oblast v rokah proletariata

Dokler obstojajo razredi, je razredni boj neizbežen. V razdobju prehoda od kapitalizma k socializmu je obstoj razredov neizogiben in program RKP pravi popolnoma določno, da delamo šele prve korake v prehodu od kapitalizma k socializmu. Zato morajo komunistična partija in sovjetska oblast kakor tudi sindikati odkrito priznavati obstoj ekonom- ske borbe in njeno nujnost vse dotlej, dokler ne bo vsaj v glavnem končana elektrifikacija industrije in poljedelstva, dokler ne bodo s tem izpodrezane vse korenine malemu gospodarstvu in gospodstvu trga.

Z druge strani pa je jasno, da je pod kapitalizmom končni cilj stavkovne borbe razbitje državnega aparata, strmoglav- ljenje obstoječe razredne državne oblasti. V proletarski državi prehodnega tipa, kakršna je naša, pa more biti končni cilj vsakega nastopa delavskega razreda le okrepitev proletarske države in proletarske razredne državne oblasti, po poti borbe zoper birokratsko popačenost te države, zoper njene napake

in slabosti, zoper kapitalistični razredni pohlep, ki se odteguje njeni kontroli itd. Zato niti komunistična partija niti sovjetska oblast niti sindikati na noben način ne smejo pozabljati in pred delavci ter delovnimi množicami prikrivati tega, da je uporabo stavkovne borbe v državi s proletarsko državno oblastjo mogoče pojasniti in opravičiti edinole z birokratsko popačenostjo proletarske države in z vsakršnimi preostanki kapitalistične dediščine v njenih ustanovah na eni strani, s politično nerazvitostjo ter kulturno zaostalostjo delovnih množic pa na drugi strani.

Zato morajo sindikati v območju trenja in sporov posameznih skupin delavskega razreda s posameznimi ustanovami in organi delavske države delati na to, da se spori poravnajo čim hitreje in brez bolečin pa s čim večjimi koristmi za delavske skupine, ki jih predstavljajo, v kolikor je mogoče te koristi uresničiti brez oškodovanja drugih skupin in brez škode za razvoj delavske države in njenega gospodarstva v celoti, kajti samo ta razvoj lahko ustvari podlago za materialno in duhovno blaginjo delavskega razreda. Edino pravilna, zdrava in smotrna metoda pri poravnavanju trenja in sporov med posameznimi skupinami delavskega razreda in organi delavske države je posredovanje sindikatov, ki se preko svojih pristojnih organov ali pogajajo s pristojnimi zainteresiranimi gospodarskimi organi na podlagi točno formuliranih zahtev in predlogov obeh strank — ali pa apelirajo na višje državne instance.

V primerih, ko nepravilno ravnanje gospodarskih organov, zaostalost določenih delavskih skupin, provokatorsko početje protirevolucionarnih elementov ali končno neprevidnost samih sindikalnih organizacij privede do odkritih sporov v obliki stavk v državnih podjetjih in dr., je naloga sindikatov, da spore čim hitreje odpravijo s takimi ukrepi, ki se skladajo z značajem sindikalnega dela: z ukrepi za odstranitev resničnih nepravilnosti in nerednosti in za zadovoljitev množic, v kolikor zahtevajo zakonite in izvedljive stvari, s političnim vplivom na množice i. dr.

Med najvažnejša in nepogrešljiva merila za pravilnost in uspešnost dela sindikata sodi evidenca, v kakšni meri sindikat uspešno preprečuje množične spore v državnih podjetjih s preudarno politiko, ki meri na dejansko in vsestransko obrambo interesov delavske množice in na to, da se razlogi za spore pravočasno odstranijo.

5. Povratak k prostovoljnemu članstvu v sindikatih

Ker so sindikati formalno vključevali v svoje vrste prav vse osebe, ki žive ob najemnem delu, jih je to do neke mere birokratsko popačilo in odtrgalo od širokih množic njihovega članstva; zato je potrebno, da se z vso odločnostjo uvede prostovoljno članstvo tako v pogledu individualnega kakor tudi kolektivnega vstopa v sindikate. Od članov sindikata nikakor ni zahtevati določenih političnih nazorov; v tem smislu kakor tudi v vprašanju odnosa do vere morajo biti sindikati nepartijski. Od članov sindikatov v proletarski državi je zahtevati samo razumevanje tovariške discipline in nujnosti, da se delavske sile združujejo za obrambo interesov delovnega ljudstva in za pomoč oblasti delovnega ljudstva, t. j. sovjetske oblasti. Proletarska država mora pospeševati sindikalno združevanje delavcev tako v pravnem kakor tudi v materialnem pogledu. Toda sindikati ne smejo imeti nobenih pravic brez dolžnosti.

6. Sindikati in uprava podjetij

Odkar se je polastil državne oblasti, je poglavitni in najosnovnejši interes proletariata, da dvigne količino produktov, da v ogromnem obsegu poveča družbene proizvodilne sile. Ta naloga, ki jo jasno poudarja program RKP, je pri nas zdaj spričo povojnega opustošenja, lakote in razdejanja, po-

sebno pereča. Zato je čim hitrejši in čim trajnejši uspeh v obnovi velike industrije pogoj, brez katerega si ne moremo misliti uspeha v borbi za osvoboditev dela izpod kapitalističnega jarma, si ne moremo misliti zmage socializma; tak uspeh pa s svoje strani spričo sedanjega ruskega položaja zopet brezpogojno zahteva, da se celotna oblast osredotoči v rokah tovarniških uprav. Te uprave, zgrajene praviloma na načelu osebne odgovornosti, morajo samostojno voditi tako določanje višine mezd kakor tudi razdeljevanje bonov, živilskih obrokov, delovne obleke in vsakršnih drugih potrebščin — vse to na osnovi in v okviru kolektivnih pogodb, ki so sklenjene s sindikati, pri tem pa ohraniti maksimalno svobodo manevriranja, kar najstrožje kontrolirati dejanske uspehe v dviganju proizvodnje, v zmanjševanju njenih izgub in v večanju njenih dohodkov, kar najvestneje izbirati najboljše in najspretnije upravnike itd.

Vsako neposredno vmešavanje sindikatov v upravo podjetij mora pri teh pogojih veljati brezpogojno za škodljivo in nedopustno.

Toda popolnoma napačno bi bilo, razlagati to nesporno resnico v tem smislu, da se sindikatom s tem krati pravica do udeležbe pri socialistični organizaciji industrije in pri upravi državne industrije. Ta udeležba je nujno potrebna v točno določenih, in sicer predvsem v naslednjih oblikah.

7. Vloga in udeležba sindikatov v gospodarskih in državnih organih proletarske države

Proletariat je razredni temelj države, ki uresničuje prehod od kapitalizma k socializmu. V deželi, kjer v ogromnem številu prevladujejo mali kmetje, lahko proletariat uspešno izpolni to nalogo samo tedaj, če izredno spretno, previdno in postopoma uresniči zvezo z veliko večino kmetov. Sindikati morajo biti najhitrejši in stalni sodelavci državne oblasti, ki jo v vsem njenem političnem in gospodarskem delu vodi za-

vedna avantgarda delavskega razreda — komunistična partija. Kot šola komunizma na sploh morajo biti sindikati še posebej šola za vodstvo socialistične industrije (potem pa postopoma tudi poljedelstva), in to za vse delavske množice, potem pa tudi za vse delovno ljudstvo.

Z vidika teh načelnih tez je treba za najbližje razdobje določiti naslednje osnovne oblike udeležbe sindikatov v gospodarskih in državnih organih proletarske države:

1. Sindikati sodelujejo pri sestavljanju vseh gospodarskih in državnih organov, ki so v zvezi z ekonomiko in postavljajo pri tem svoje kandidate, opozarjajoč na njihovo dosedanje življenje in delo, njihove izkušnje in dr. Rešitev vprašanja pritiče izključno gospodarskim organom, na katerih leži tudi vsa odgovornost za delo teh organov. Pri tem upoštevajo gospodarski organi oceno vseh kandidatov, ki jo daje pristojni sindikat.

2. Ena najvažnejših nalog sindikatov je izbiranje in pripravljanje upravnikov iz vrst delavstva in delovnih množic sploh. Če imamo pri nas zdaj desetine takih industrijskih upravnikov, ki povsem ustrezajo, in stotine bolj ali manj ustrežajočih, tedaj nam bodo v najkrajšem času potrebne stotine prvih in tisoči drugih. Sindikati morajo mnogo skrbneje in vztrajneje kot doslej sistematično odkrivati vse za tako delo sposobne delavce in kmete ter podrobno, vsestransko in vestno kontrolirati uspeh njihovega pouka o upravi.

3. Treba je povečati udeležbo sindikatov v vseh načrtnih organih proletarske države, pri izdelavi gospodarskih načrtov, proizvodnih programov in programov za porabo fondov za materialno preskrbo delavstva, pri izbiri podjetij, ki ostanejo v državni oskrbi, ki se dajo v zakup ali v koncesijo, in pod. Sindikati ne prevzemajo neposredno nikakega nadzorstva nad proizvodnjo v privatnih in v zakupnih podjetjih ter sodelujejo pri reguliranju privatnokapitalistične proizvodnje izključno le s svojo udeležbo v pristojnih državnih organih. Poleg udeležbe sindikatov pri vsem kulturno-prosvetnem delu mora taka dejavnost sindikatov tudi v proizvodni pro-

toča, po kateri delajo, prepričevanje, vzgajanje; z druge strani se pa kot del državne oblasti zopet ne morejo odreči rabi prisilnih sredstev. Z ene strani je njihova glavna naloga zaščita interesov delovnih množic v najneposrednejšem in najprvotnejšem pomenu besede; z druge pa se kot del državne oblasti in graditelji celotnega narodnega gospodarstva ne morejo odreči pritisku na množice. Z ene strani morajo delati po vojaško, kajti diktatura proletariata je najsrdejša, najtrdovratnejša, najbrezobzirnejša vojna med razredi; z druge strani pa so specifično vojaške delovne metode ravno za sindikate najmanj uporabljive. Z ene strani se morajo znati prilagoditi množici, njenemu nivoju; z druge strani pa nikakor ne smejo prizanašati njenim predsodkom in zaostalosti, temveč jo morajo vztrajno dvigati na vedno višjo in višjo stopnjo itd. Ta protislovja niso slučajna in jih v nekaj desetletjih ni mogoče odstraniti, zakaj dokler obstoje ostanki kapitalizma in male proizvodnje, so v vsem družbenem redu protislovja med temi ostanki in klicami socializma nezbežna.

Od tod izhajata dva praktična zaključka. Prvi: za uspešno delo sindikatov ne zadostuje samo pravilno razumevanje njihovih nalog, ne zadostuje samo njihov pravilni ustroj; nujno potreben je še poseben takt, da se znaš v vsakem posameznem konkretnem primeru na poseben način približati množici in pri tem z najmanjšim trenjem doseči, da se ta množica povzpne za stopničico više v kulturnem, gospodarskem in političnem pogledu.

Drugi zaključek: protislovja, ki smo jih pokazali, bodo neizogibno porajala konflikte, nesoglasja, trenja itd. Potrebna je višja instanca, dovolj avtoritativna, da jih lahko takoj odpravi. Taka instanca je komunistična partija in mednarodno združenje komunističnih partij vseh dežel — Kominterni.

10. Sindikati in strokovnjaki

Osnovne teze o tem vprašanju so podane v programu RKP. Toda ostale bodo mrtva črka, če ne bomo venomer pazili na dejstva, ki kažejo, v kakšni meri se te teze oživetvarjajo. Taka dejstva so zadnji čas naslednja: 1. primeri ubijanja inženirjev s strani delavcev v socializiranih rudnikih ne samo na Uralu, temveč tudi v Donbasu; 2. samomor glavnega inženirja moskovskega vodovoda V. V. Oldenborgerja v zvezi z nemogočimi delovnimi pogoji, ki jih je ustvarilo nekompetentno in nedopustno ravnanje članov komunistične celice kakor tudi organov sovjetske oblasti, kar je pripravilo VCIK do tega, da je izročil vso stvar v preiskavo sodišču.

Krivda za tak pojav pada v neprimerno večji meri na komunistično partijo in sovjetsko oblast v celoti kot pa na sindikate. Toda zdaj ne gre za ugotavljanje mere politične krivde, temveč za čisto določene politične zaključke. Če vse naše vodilne ustanove, t. j. komunistična partija, sovjetska oblast in sindikati ne dosežejo, da bomo kakor zenico svojega očesa varovali vsakega strokovnjaka, ki dela vestno, več svojemu poslu in iskreno navezan nanj, pa najsi bi bil komunizmu idejno še tako tuj, potem ne more biti niti besede o kakih pomembnih uspehih v socialistični graditvi. Mi moramo — čeprav tega še ne bomo tako kmalu zmogli — za vsako ceno doseči, da bodo strokovnjaki, ki so in ostanejo posebna družbena plast vse do najvišje razvojne stopnje komunistične družbe, živeli bolje pod socializmom kakor pod kapitalizmom tako v materialnem kot v pravnem pogledu, tako glede tovariškega sodelovanja z delavci in kmeti kot v idejnem pogledu, t. j. da bodo imeli zadoščenje ob svojem delu in se zavedali družbene koristi tega dela, neodvisnega od sebičnih interesov kapitalističnega razreda. Nihče ne bo priznal, da kolikor toliko ustreza tako oblastvo, ki ne vrši načrtno določenega in praktično plodnega dela za vsestransko

zavarovanje strokovnjakov, za vzpodbujanje najboljših med njimi, za zaščito in varstvo njihovih interesov itd.

Sindikati morajo opravljati vse delo vseh teh zvrst (ali sistematično sodelovati pri ustrežajočem delu vseh oblastev) ne z vidika interesov danega oblastva, temveč z vidika interesov dela in narodnega gospodarstva v celoti. V pogledu specialistov leži na sindikatih najtežavnejše in najnapornejše delo, saj morajo iz dneva v dan vplivati na najširše množice delovnega ljudstva, da bi v njih oblikovali pravilen odnos do strokovnjakov, in samo tako delo lahko rodi zares pomembne praktične uspehe.

11. Sindikati in malomeščanski vplivi na delavski razred

Sindikati so samo tedaj realni, kadar združujejo zelo široke plasti nepartijskega delavstva. Od tod neizbežno izhaja — zlasti v deželi z ogromno kmečko večino — da so ravno med sindikati razmeroma močni vsi politični vplivi, ki predstavljajo vrhno stavbo ostankov kapitalizma in male proizvodnje. To so malomeščanski vplivi, t. j. z ene strani eserovsko-menjševiški (ruska varijanta strank II. in II $\frac{1}{2}$ Internacionale), z druge strani pa anarhistični vpliv; samo med temi strujami je ostalo kolikor toliko opazno število takih ljudi, ki branijo kapitalizem ne iz sebično razrednih, marveč iz idejnih razlogov, ker še vedno verujejo v nerazredni pomen »demokracije«, »enakosti« in »svobode« sploh, o čemur pridigajo.

Preostanke (tu in tam tudi oživljanje) podobnih malomeščanskih idej med sindikati, ki jih opažamo pri nas, je treba torej razložiti prav z navedenim posebnim ekonomskim vzrokom, ne pa z vlogo posameznih skupin, kaj šele posameznih oseb. Zato morajo komunistična partija in sovjetske ustanove, ki delajo na kulturno-prosvetnem področju, in vsi komunisti v sindikatih posvetiti mnogo večjo pozornost idejni

borbi z malomeščanskimi vplivi, strujami in smermi med sindikati — tembolj, ker nova ekonomska politika že sama do neke mere krepi kapitalizem. Nujno potrebna je protiutež temu v obliki stopnjene borbe z malomeščanskimi vplivi na delavski razred.

Natisnjeno v listu »Pravda« št. 12. z dne 17. jan. 1922.

V. I. Lenin, Dela, 3. izd., zv. XXVII, str. 147—156.

DESETI KONGRES RKP(b)
MOSKVA OD 8. DO 16. MARCA 1921

O VLOGI IN NALOGAH SINDIKATOV

VKP(b) — O RESOLUCIJAH
IN SKLEPIH KONGRESOV.
POSVETOVANJ IN PLENUMA CK

THE HISTORY OF THE
REPUBLIC OF THE UNITED STATES OF AMERICA
BY
HAROLD W. HISS
VOLUME I

THE HISTORY OF THE
REPUBLIC OF THE UNITED STATES OF AMERICA
BY
HAROLD W. HISS
VOLUME I

I.

Vloga sindikatov v dobi diktature

1. Splošne naloge in vloga sindikatov v dobi diktature proletariata so bile popolnoma pravilno določene s celo vrsto sklepov dosedanjih kongresov in konferenc, tako partijskih kakor tudi sindikalnih. Že prvi vseruski kongres sindikatov, ki se je vršil v začetku meseca januarja l. 1918, t. j. neposredno po prehodu oblasti v roke Sovjetov, je nakazal v svoji resoluciji naslednje:

»Težišče dela sindikatov mora biti v sedanjem momentu prenešeno na gospodarsko-organizacijsko področje. Sindikati, ki so kot razredna organizacija proletariata zgrajeni na produkcijskem načelu, morajo prevzeti glavno delo pri organizaciji proizvodnje in pri obnovi izpodkopanih produkcijskih sil dežele. Njihove sedanje naloge so: najbolj energično sodelovanje v vseh centrih, ki regulirajo proizvodnjo, organizacija delavske kontrole, registracija in razpodelitev delovne sile, organizacija izmenjave dobrin med mestom in vasjo, najaktivnejše sodelovanje pri demobilizaciji industrije, borba proti sabotaži, izvajanje splošne delovne obveznosti in pod.«

»V procesu vršeče se socialistične revolucije morajo sindikati v svoji razviti obliki postati organi socialistične oblasti in kot taki delati skupaj z drugimi organizacijami na tem, da se oživotvorijo nova načela organizacije gospodarskega življenja.«

Že program naše partije (1919. leta) je poudarjal, da se »mora organizacijski aparat socializirane industrije naslanjati v prvi vrsti na sindikate«.

Nadalje se pravi v programu naše partije: »Ker sodelujejo po zakonih Sovjetske republike in nastali praksi v vseh krajevnih in centralnih upravnih organih industrije, morajo sindikati preiti k temu, da bodo dejansko osredotočili v svojih rokah vso upravo narodnega gospodarstva kot enotne gospodarske celote. Zagotavljajoč na ta način trdno zvezo med osrednjo državno upravo, narodnim gospodarstvom in širokimi množicami delovnega ljudstva, morajo sindikati v najširšem obsegu pritegovati delovne množice k neposrednemu delu pri vodstvu gospodarstva.«

Že IX. kongres RKP (l. 1920) je sklenil:

»Naloge sindikatov so v glavnem organizacijsko-gospodarskega in vzgojnega značaja. Te naloge morajo sindikati vršiti ne kot organizacijsko izolirana sila, ki sama sebi zadostuje, temveč kot eno izmed glavnih orodij Sovjetske države, ki jo vodi komunistična partija.« Deveti kongres partije pa nadaljuje: »Ker je sovjetska oblast najširša organizacija, ki združuje vso socialno moč proletariata, je jasno, da se morajo sindikati ustrezno razvoju komunistične zavesti in ustvarjalne vloge množic postopoma spreminjati v pomožne organe proletarske države, ne pa narobe.«

V istem duhu so določili splošne naloge sindikatov v dobi diktature proletariata II. in III. vseruski kongres sindikatov ter V. vseruska konferenca sindikatov.

Ta določila ostajajo v popolni veljavi in ne potrebujejo nobenih sprememb. X. kongres nima naloge, da najde kakšno novo teoretično formulacijo o vlogi sindikatov v dobi diktature, temveč, da določi pot za uresničenje sprejetih sklepov.

Stanje sindikatov po treh letih državljanske vojne

2. Težki pogoji najsrdečje triletno državljanske vojne so ves čas ovirali sindikate pri uspešnem izpolnjevanju zgoraj omenjenih nalog. Sindikalne kakor tudi vse druge

delavske organizacije so morale dajati skoraj vse svoje sile fronti.

Kljub temu pa so igrali sindikati pomembno vlogo v gospodarski izgradnji.

Takoj po Oktobrski revoluciji se je pokazalo, da so bili sindikati skoraj edini organi, ki so mogli in morali prevzeti hkrati z izvajanjem delavske kontrole tudi organizacijo proizvodnje ter upravo podjetij. V prvem obdobju sovjetske oblasti državni aparat za upravljanje narodnega gospodarstva še ni bil vpeljan, sabotaža lastnikov podjetij ter višjega tehničnega personala pa je ostro postavila pred delavski razred nalogo, ohraniti industrijo in obnoviti normalno delovanje vsega gospodarskega aparata v deželi.

V naslednjem razdobju delovanja VSNG (Vrhovni svet narodnega gospodarstva), ko se je to delo v znatni meri omejilo na organizacijo državne uprave v podjetjih, so sindikati opravljali to delo ob enem in skupaj z državnimi organi ekonomske uprave. Slabost državnih organov ni samo pojasnjevala, temveč tudi upravičevala takšen paralelizem.

V tem razdobju se je delo sindikatov na področju organizacije proizvodnje omejilo v glavnem na sodelovanje pri sestavljanju kolegijev (glavkov), centrov in tovarniških uprav, hkrati pa je to delo ustvarilo možnost, da se je pristopilo k izpopolnjevanju teh organov z delavci.

Delo, ki ga vršijo sindikati s tem, da pošiljajo delavce v gospodarske organe, pa je imelo doslej le postranski značaj in je, kar je posebno važno, često privedlo do tega, da so v gospodarske organe delegirani delavci izgubili stik s sindikati, ki so jih delegirali. To pa je zopet imelo za posledico, da niti sindikati niti njihovi delegati v gospodarskih organih niso imeli zadostnega vpliva na delovanje teh organov.

Da bi izpopolnitev gospodarskih organov z delavci dejansko dosegla zaželene rezultate, je potrebno, da delavci, ki jih delegirajo sindikati, niti za trenutek ne izgubijo zveze s svojimi organizacijami in da bi sindikati sami mnogo tesneje sodelovali pri organizaciji in upravi proizvodnje.

Konec prvega obdobja državljanske vojne in osredotočene pozornosti na gospodarsko fronto dovoljujeta sedaj, da se dejansko in v mnogo večjem obsegu kot doslej ustvari tesnejša zveza med gospodarskimi organi Sovjetske republike in sindikati. Ves sedanji položaj veleva, da sindikati bolj neposredno sodelujejo pri organizaciji proizvodnje, in sicer ne samo potom delegiranja svojih članov v gospodarske organe, ampak tudi z vsem svojim aparatom v celoti. Le skupaj z delavskimi množicami v sindikatih, in le na podlagi široke samodejavnosti sindikatov bo mogoče doseči pomembne uspehe na gospodarski fronti.

Začetek novega obdobja bo našel sindikate organizacijsko skrajno oslABLJENE v primeri z ogromnimi nalogami, ki jih postavlja v ospredje gospodarska fronta. Posebnosti te prehodne dobe, kakor sploh vsake prehodne dobe, delajo sindikatom znatne težave. Kljub temu pa to, kar preživljajo sindikati sedaj, ni niti posebna sindikalna kriza niti razkroj, temveč začetek rasti. V tem pogledu se usoda sindikalnega gibanja v Rusiji v ničemer ne razlikuje od usode partije in Sovjetov. Stvar je v tem, da se ustvarijo sindikatom vsi predpogoji, ki so potrebni za resnično izpolnitev nalog, ki jih novi čas postavlja pred nje.

Sindikati kot opora proletarske diktature

3. Ruska komunistična partija mora uresničevati diktaturo proletariata v deželi, kjer ima kmečko prebivalstvo ogromno večino. Sedaj, ko kmetom ne preti več neposredna nevarnost, da bi se oblast zemljiške gospode obnovila, nastajajo pri uresničevanju proletarske diktature nove težave. Uspešno uresničenje te diktature bo mogoče le tedaj, če bodo obstojali močni z enotno voljo in hotenjem prežeti sindikati, kot masovne organizacije, ki so dostopne vsem proletarcem na raznih stopnjah razvoja njihove razredne zavesti.

Sindikati kot šola komunizma

4. Najvažnejša vloga sindikatov v Sovjetski Rusiji je njihova vloga kot šola komunizma. Samo sindikat, ki se sistematično briga za vse strani delavčevega življenja, tako v tovarni kakor tudi izven nje, more postati najširšim in celo zaostalim množicam delovnega ljudstva osnovna šola za pridobitev organizacijskih navad in za politično vzgojo.

Glavno množico članov sindikalnih organizacij (izmed 6,970.000 članov je samo okoli pol milijona partijcev) predstavljajo nepartijci. Komunizem se gradi iz tistega človeškega materiala, ki nam ga je zapustil kapitalizem. Sindikati v Sovjetski Rusiji postajajo postopoma organizacija, ki obsega docela vse delavce. Sindikati organizirajo tiste elemente delavskega sloja, ki so bili v dobi kapitalizma kot celota često tuji proletarski zajednici (bivši trgovski uslužbenci, bolniško csebjje, umetniki in pod.). Predelati vse te elemente, zblížiti jih z naprednimi sloji proletariata in jih usposobiti za gradnjo komunistične družbe, je ena izmed najvažnejših nalog sindikatov kot šole komunizma.

Da bi uspešno izpolnjevali te svoje naloge, morajo sindikati postati predvsem organizacije, v katerih bo sleherni član zavestno in aktivno sodeloval pri skupnem življenju svoje organizacije. Sindikati kot šola komunizma se morajo brigati za vse strani dnevnega življenja delovnih množic, postopoma pritegovati najširše plasti delovnega ljudstva k izgradnji države, jim stalno osvetljevati pot z idejami našega programa, voditi jih od posamičnega k splošnemu ter jih postopoma dvigati iz nepartijnosti h komunizmu.

V sedanjem obdobju so sindikati šola komunizma dejansko le toliko, kolikor vodijo proletarske množice pri komunistični praksi, t. j. pri praktični reorganizaciji in graditvi gospodarstva po komunističnih načelih. Samo tisti sindikat v Sovjetski Rusiji je resnična šola komunizma, ki zna postopoma pritegovati tudi najbolj zaostale plasti delovnega ljud-

stva k zavestnemu izboljševanju sovjetskega narodnega gospodarstva.

Deseti kongres RKP posebno opozarja vse člane partije prav na to vlogo sindikatov. Priznanje in ugled v sindikalnem gibanju si mora pridobivati komunist samo in izključno s stalnim in neumornim dnevnim delom v sindikatu, tako da ga bodo množice same postavile na vodilno mesto. Naloga tega polmilijona članov naše partije, ki so danes člani sindikatov, je v tem, da z dolgotrajnim, potrpežljivim in vztrajnim vzgojnim delom, z osebnim vzgledom, z organizacijskimi sposobnostmi, z gospodarskim znanjem ter z brigo za materialne in duhovne potrebe delovnih množic v celoti pridobe za našo partijo tiste milijone delavcev-nepartijcev, ki sedaj prevladujejo v sindikalnem gibanju.

Vprašanje podržavljenja sindikatov

5. Naglo podržavljenje sindikatov bi bila velika politična napaka predvsem zaradi tega, ker bi podržavljenje v sedanjem stadiju razvoja v največji meri oviralo sindikate pri izvrševanju zgoraj nakazanih nalog.

Sedanji položaj sindikatov v Sovjetski Rusiji je, kar se tiče njihovega odnosa do države, svojevrsten. Sindikati opravljajo že sedaj nekatere funkcije državnih organov (sestavljajo tarif, razdeljevanje delovne obleke in pod.). V sovjetski državi bodo te državne funkcije sindikatov postopno naraščale. Kongres pa vseeno poudarja, da bi kakršno koli umetno pospeševanje podržavljenja sindikatov prav nič ne izboljšalo gospodarskega stanja republike, ampak bi sindikatom le otežkočilo vlogo, ki jo imajo kot šola komunizma. Naloga je, v praksi vse bolj in bolj pridobivati za sovjetsko državo tiste množične nepartijske organizacije — obdržijo naj še v naprej značaj organizacij — v katere svobodno vstopajo delavci različnih političnih nazorov in prepričanaj, partijski in nepartijski, pismeni in nepismeni, religiozni in nereligiozni in p.

Metode prepričevanja in prisiljevanja v sindikatih

6. Glavna metoda sindikatov ni metoda prisiljevanja, temveč metoda prepričevanja, kar pa nikakor ne pomeni, da bi sindikati v primeru potrebe ne mogli uspešno prakticirati tudi načel proletarskega prisiljevanja (prisilna mobilizacija desetisočev članov sindikatov za fronto, disciplinska sodišča in pod.). Reorganizacija sindikatov od zgoraj navzdol v ničemer ne odgovarja svojemu namenu. Metode delavske demokracije, ki so bile v treh letih najsrdatejše državljanske vojne silno okrnjene, je treba obnoviti čim bolj in predvsem v sindikalnem gibanju. V sindikatih je treba predvsem v širokem obsegu pristopiti k volitvam vseh organov sindikalnega gibanja in odpraviti metode imenovanja funkcionarjev. Sindikalna organizacija mora biti zgrajena na načelu demokratičnega centralizma. Obenem pa se je treba zlasti v sindikalnem gibanju kar najbolj energično in načrtno boriti za to, da se ne bi centralizem in vojaški način dela izrodila v birokratizem in vojvodstvo. Nujno potrebna militarizacija dela bo kronana z uspehom samo v toliko, v kolikor bodo partija, Sovjeti in sindikati znali pojasniti najširšim slojem delovnega ljudstva, da so te metode brezpogojno potrebne za rešitev dežele, in v kolikor bodo znali organizacijsko pritegniti k temu delu vsaj najbolj napredne plasti teh delovnih množic.

Partija in sindikati

7. Ruska komunistična partija preko svojih centralnih in krajevnih organizacij brezpogojno usmerja kakor prej vso idejno plat dela sindikatov. Komunistične frakcije v sindikatih so popolnoma podrejene partijskim organizacijam, kakor je to določil IX. kongres Ruske komunistične partije v posebni direktivi, ki je formulirala te medsebojne odnose. X. kongres RKP pa obenem izrecno in kategorično svari vse partijske organizacije in vse posamezne tovariše pred kakr-

šnim koli drobnjakarskim varuštvom in prekomernim vmešavanjem v tekoče delo sindikatov. Razumljivo je, da se mora izbira vodilnega osebja v sindikalnem gibanju vršiti po smernicah in pod kontrolo partije, partijske organizacije pa so dolžne, da posebno skrbno izvajajo normalne metode proletarske demokracije predvsem v sindikatih, kjer morajo voditelji v prvi vrsti izbirati organizirane množice same.

Na ta način bodo ustvarjeni pogoji, pri katerih se partijskim organizacijam, ne da bi pri tem izgubile iz rok splošnega vodstva, ne bo treba vtikati v podrobno notranje delo sindikatov, sindikalni organi pa bodo lahko pod vodstvom komunističnih frakcij mnogo bolj samostojno, načrtno in sistematično presojali ter razporejali svoje kadre, jih postavljali na ta ali druga mesta v gospodarstvu, pri čemer morajo paziti na vrstni red pri delu ter upoštevati njihovo dosedanje zaposlitev, ocenjevalne sezname itd.

Ko partija postavlja na vodilna mesta sindikalnega gibanja organizatorje in gospodarstvenike, ki popolnoma razumejo izredno važnost produkcijskih nalog, mora paziti na to, da bodo kandidati s temi lastnostmi tudi predani komunizmu, disciplinirani in da bodo imeli zlasti izkušnje za delo med širokimi delavskimi množicami ter da se jim bodo znali približati. Niti za trenutek ne smemo pozabiti, da zahteva vse praktično delo sindikatov posebno velikega razumevanja in pozornosti včasih tudi za najmanjša, toda življenjsko važna vprašanja delovnih množic.

Sindikati in politični oddelki

8. V državljanski vojni je morala partija izjemoma dopuščati organizacijo političnih oddelkov, ki je do neke mere začasno nadomeščala sindikate. Taka izjema je bil Glavpolitput.

Deveti kongres partije, ki je sprejel sklep o ustanovitvi Glavpolitputa, je kategorično podčrtal z a č a s n i značaj tega

organa. V praksi pa sta Glavpolitput in potem iz njega nastali Cektran pokazala tendenco, da se odtrgata od množic v sindikatih in se postavita v nasprotje z občasindikalno organizacijo, kar je po drugi strani privedlo do odklona od metod normalno sindikalne demokracije. X. kongres RKP odobrava ukinitvev Glavpolitputa in sklep CK partije, ki je opozoril Cektran, da mora opustiti specifične metode dela in stopiti na tla normalne delavske demokracije. X. kongres RKP je uvidel, da je treba pri izvajanju gospodarskega načrta obdržati načelo udarništvaja; zato sodi, da je treba postopoma, toda vztrajno prehajati k izenačevanju položaja različnih delavskih skupin in ustreznih sindikatov, pri tem pa stalno utrjevati občasindikalno organizacijo. Vsa partija je dolžna zastaviti svoje sile, da izpremeni VCSPS — ta organ, ki združuje nekaj milijonov sindikalnih članov — v močno organizacijo, ki bo zares sposobna uresničiti orjaške naloge, ki čakajo rusko sindikalno gibanje. Nedopustno je, posamezen del sindikalnega gibanja kakor koli postavljati v nasprotje s celotnim gibanjem; prav tako je nedopustno, da bi CK kakor koli iztrgal en sindikat iz občasindikalne organizacije.

X. kongres RKP potrjuje izjavo IX. kongresa partije, ki se glasi: »Če stoji proletariat kot razred pred nalogo, da preide k vojaškemu načinu dela, to je k največji točnosti, izvršilnosti, odgovornosti, hitrosti in intenzivnosti pri delu ter brezmejni požrtvovalnosti delavcev, potem se tiče to v prvi vrsti organov industrijske uprave sploh in torej tudi sindikatov.« Rdeče Armade ne bi bilo mogoče ustvariti, če ne bi bili zatrti volilni komiteji starega kova. Nasprotno pa narodnega gospodarstva ne bo mogoče dvigniti na potrebno višino, če ne bomo istočasno razvili in obenem dvignili sindikalnih organizacij. Metode, ki jih je uporabljala Rdeča Armada, so bile popolnoma opravičene, ker so privedle do zmage nad kontrarevolucijo in omogočile deželi, da je pristopila k gospodarski izgradnji. Da bi bila kos gospodarskim nalogam, mora partija znati uporabiti na tem polju ustrezajoče metode, t. j. predvsem metode delavske demokracije.

II.

Kongres poudarja, da bo mogoče doseči resne uspehe v borbi z gospodarskim razsulom samo v tem primeru, če se bodo sindikati vse bolj približali gospodarskim nalogam kot doslej in če bodo najtesneje sodelovali pri organizaciji in upravi industrije.

Zato smatra kongres, da je nujno potrebno, brez odlašanja uresničiti naslednje organizacijske ukrepe:

Sodelovanje sindikatov pri sestavljanju enotnega gospodarskega načrta in produkcijskih programov

1. Da bi pripravili sindikalne organe in v njih organizirane delavske množice za uspešno upravljanje proizvodnje, je nujno potrebno, da VCSPS, CK sindikatov, gubernijski sindikalni sveti, gubernijski oddelki itd. neposredno sodelujejo pri sestavljanju gospodarskega načrta in produkcijskih programov, prav tako pa tudi pri praktičnemu vodstvu uresničevanja in izvajanja teh programov.

2. To sodelovanje pa ne sme biti samo v tem, da sindikati delegirajo svoje predstavnike v ustrezne produkcijske komisije gospodarskih organov, temveč tudi v tem, da obravnavajo produkcijske programe v njihovih bistvenih potezah na konferencah in posvetovanjih, prav tako pa tudi v predsedstvih in na plenumih ustreznih sindikalnih produkcijskih zvez in sindikalnih medzveznih združenj. Pri tem je treba še posebno skrbno upoštevati tudi praktično izkušnjo delavskih množic pri organizaciji proizvodnje.

Formiranje gospodarskih organov

1. Industrijski upravni organi od podjetja pa vse do VSNG se formirajo po sporazumu med sindikalnimi in ustreznimi

gospodarskimi organi na podlagi kandidatur, ki jih predlože sindikalne produkcijske zveze in njihova udruženja. Priporočljivo je, da se predložene kandidature predhodno pretresejo na posvetovanjih delegatov, na konferencah itd.

2. Da bi se okrepile zveze med sindikati in gospodarskimi organi je treba pravilno organizirati, izpopolniti in določiti sindikalno predstavništvo na gubernijskih in vseruskih kongresih Svetov narodnega gospodarstva.

Kongresi, konference in posvetovanja sindikalnih ter ustreznih gospodarskih organizacij se morajo, če le mogoče, vršiti ob istem času in v istem kraju. Dnevni red teh paralelnih kongresov in posvetovanj mora biti že v naprej tako koordiniran, da bo mogoče splošna vprašanja kongresov obravnavati skupno v obeh komisijah in na skupnih plenarnih sejah obeh kongresov ali konferenc.

3. Potrebno je, da v sindikalnih in ustreznih gospodarskih organizacijah od najvišjih do najnižjih sodeluje in stalno opravlja delo gotovo število enih in istih delavcev, ki imajo v večji ali manjši meri tako sindikalne kakor tudi gospodarske izkušnje.

4. V skladu s tem sindikati najtesneje in neposredno sodelujejo pri formiranju tudi drugih gospodarskih organov republike.

S tem, da neposredno sodelujejo pri sestavljanju in uresničevanju enotnega gospodarskega načrta, postajajo sindikati organi, ki pritegujejo široke delavske množice k upravljanju gospodarstva Sovjetske republike.

Med te naloge spada:

1. Sistematično preučevanje in posploševanje dela gospodarskih organov.

2. Inspekcijsko-kontrolne funkcije.

3. Sodelovanje pri izdelavi gospodarskega načrta, pri razporejevanju gospodarskih nalog in sestavljanju produkcijskih programov.

4. Preučevanje tehnične plati delovnih procesov.

5. Sodelovanje pri formiranju gospodarskih organov.

6. Nadzorstvo nad registracijo in razmeščanjem delovne sile ter specialistov, prav tako pa tudi nadzorstvo nad pravnim izkoriščanjem materiala in surovin.

7. Izdelava metod in načinov borbe proti kršenju delovne discipline, dezertiranju z dela, uporabljanjem delovnega časa za lastne namene itd.

8. Posploševanje tehničnih izkušenj delegatskih posvetov, tovarniških komitejev, produkcijskih celic in posameznih skupin delavcev zaradi takojšnje realizacije teh izkušenj preko gospodarskih organov (pododdelek za izpopolnjevanje procesov proizvodnje).

9. Da bi izpolnili svoje naloge, morajo imeti ekonomski oddelki dobro vpeljan in znanstveno-tehnično sposoben aparat, ne da bi pri tem vzporedno z gospodarskimi organi ustvarjali še svoje administrativne organe.

10. • Za uresničenje vseh teh nalog je treba organizirati ekonomske oddelke, začenši s produkcijsko celico (pri tovarniškem komiteju), tako, da se v kolegijih teh oddelkov povežejo predstavniki gospodarskih organov z izvoljenimi predstavniki sindikatov.

Kontrolno-inspekcijsko delo sindikatov

1. Da bi pomagali gospodarskim organom pri uresničevanju enotnega gospodarskega načrta vršijo sindikati kontrolo in inspekcijo nad potekom ter stanjem proizvodnje v podjetjih in nad delovanjem organov, ki jih regulirajo, in sicer na ta način, da preko svojih oddelkov in najmanjših celic neposredno pazijo na izpolnjevanje produkcijskih programov, na pravočasno prihajanje tehničnih in materialnih sredstev, delovne sile itd. V tej zvezi je treba v izogib škodljivemu organizacijskemu paralelizmu določiti, da se Delavsko-kmečka inspekcija pri posameznih upravno-gospodarskih revizijah v podjetjih okorišča s sindikalnimi celicami, in za te namene ne ustvarja svojih stalnih organov.

2. Obenem pazijo sindikati na to, da se dejansko izvajajo direktive sindikalnih kongresov in konferenc, tako glede dela, kakor tudi glede proizvodnje.

3. Kontrola in nadziranje delovanja gospodarskih organov, ki ju vršijo sindikati preko ekonomskih oddelkov, morata imeti inspekcijski značaj ne samo zaradi izboljševanja, temveč tudi zaradi neposrednega pritegovanja in vključevanja širokih delavskih množic v gospodarsko izgradnjo ter upravo industrije.

Evidenca in razporejanje delovne sile

Kongres je mnenja, da predstavljata evidenca in razporejanje delovne sile pripravljajno stopnjo na poti h komunistični organizaciji dela in da morajo zato sindikati pri tem krepkeje sodelovati. Zato kongres tudi v načelu izraža željo, da se vse delo zaznambe in razporejanja delovne sile prenese in osredotoči v VCSPS in v gubernijskih sindikalnih svetih; zato naroča VCSPS-u, da skupaj z ustreznimi centralnimi organi poišče praktično možnost in izdelava tehnične načine za uresničenje vsega tega.

Naloge na področju normiranja dela

1. Čeprav se gradi tarifna politika in praksa na temelju kar najbolj enakomernega razdeljevanja življenjskih potrebščin med delovne množice in izenačevanja razlik, služi sindikatom izplačevanje mezde v denarju in naturi obenem kot sredstvo za dviganje discipline in produktivnosti dela (sistem nagrad in dr.).

2. V ta namen je treba v praksi ustvariti res smotern sistem za preskrbovanje in razdeljevanje ter pri tem koordinirati delo preskrbovalnih organov in sindikatov, s stališča praktičnih nalog svetov narodnega gospodarstva.

3. Posebno pozornost je treba posvetiti temu, da se tako v centru kakor tudi v krajevnih organizacijah praktično in

na široko izvaja odlok SLK (Sveta ljudskih komisarjev) o brezplačnem dajanju produktov in življenjskih potrebščin delovnim množicam.

4. Treba je po možnosti v čim krajšem času povečati naturalni fond za premije do takega obsega, da bo zadostoval za dajanje normalnega udarniškega obroka vsem delavcem in nameščencem sovjetskih podjetij in ustanov.

5. Treba je kolikor mogoče povečati tudi fond za nagrade v naturi, da bi na ta način sistem naturalnih nagrad lahko razširili od udarniških podjetij in produkcijskih ustanov tudi na ostala.

6. Izhajajoč iz predpostavke, da bo treba v bližnji prihodnosti ostati pri izplačevanju zaslužka v denarju in da bo zaradi cele vrste vzrokov ostala v veljavi tudi razlika v plači — odvisna od kvalifikacije — bo vseeno treba graditi tarifno politiko na čim večji izenačenosti med plačilnimi lestvicami, pri čemer bo treba vključiti v splošni tarifni sistem tudi personalne plačilne lestvice.

7. Kot konkreten ukrep na področju naturalizacije delovnega zaslužka je potrebno preko sindikatov normirati in urediti brezplačno preskrbo z materialom, brezplačno uporabo prevoznih sredstev, stanovanj, brezplačni vstop v gledališča in podobno.

8. Izplačevanje zaslužka in razdeljevanje najnujnejših življenjskih potrebščin je treba spraviti v popoln sklad z rezultati normiranja dela, čemur morajo sindikalni in gospodarski organi posvetiti prav posebno pozornost.

Za uresničenje vseh teh ukrepov je potrebno:

a) odpraviti vzporedno delovanje organov za normiranje dela s tem, da se osredotoči vse tarifno delo v sindikalnih organih;

b) smatrati, da je točno in strogo izpolnjevanje vseh določb organov za normiranje dela obvezno za vse sovjetske ustanove, tako vojaške kakor civilne;

c) najtesneje je povezati organe za normiranje dela z delavsko množico preko voljenih ocenjevalnih komisij in p.;

č) z vsemi silami krajevnih partijskih organizacij pomagati sindikatom, da učvrstijo in znanstveno organizirajo svoj tarifni aparat.

Spričo tega, da se je v teku razvoja normiranje dela osredotočilo v sindikatih in ga ti dejansko tudi izvajajo, in spričo tega, da mora biti zaščita dela, ki jo danes uresničujemo ob neposrednem sodelovanju sindikatov, v celoti prenesena na sindikate, smatra kongres, da je treba tarifne oddelke in oddelke za zaščito dela izločiti iz Narkomtruda (Ljudskega komisariata za delo) in iz krajevnih oddelkov za delo ter jih vključiti v VCSPS in sindikalne svete.

Sindikati in strokovnjaki

1. Da se pravilno zaposlijo v produkciji sindikalni člani, ki imajo tehnično in gospodarsko-upravno prakso, je treba pri ekonomskih oddelkih sindikata ustanoviti personalni register njihove usposobljenosti.

2. Na podlagi tega registra usposobljenosti in na podlagi priporočila sekcije tehničnih sil pri sindikatu ter krajevnih tovarniških organizacijah izbira sindikat osebje za višje tehnično-administrativne funkcije.

3. Za osnovo te izbire služi:

a) praktično delo na tehničnem polju ter znanstvena usposobljenost;

b) osebna sposobnost sindikalnega člana pri izpolnjevanju dolžnosti, ki mu jih nalaga vodilno mesto;

c) socialni položaj v preteklosti;

č) odnos do sovjetske oblasti, preizkušen v praksi sovjetske izgradnje.

Produksijska propaganda

1. Najbližje praktične naloge produkcijske propagande so:

a) pritegnitev širokih delovnih množic v krog produkcijskih interesov tako posameznega podjetja kakor tudi proizvodnje v celoti;

b) dviganje in učvrstitev delovne discipline ter borba proti dezertertstvu z dela v vseh njegovih oblikah (zapuščanje dela, sabotaza, očitno in prikrito prekinjanje normalnega poteka dela, zlorabe);

c) pomoč pri mobilizaciji za delo in pri sistematičnem izločanju delavcev, nameščencev in tehnično - administrativnega osebja iz ustanov zato, da bi jih zaposlili po njihovi strokovni usposobljenosti v tovarnah, obratih, pri transportu in v rudnikih, kakor tudi pomoč pri pripravljanju in zdvajanju kadra kvalificiranih delavcev in organizatorjev-administratorjev iz delavskih vrst;

č) usmerjanje tehničnih sil v sovjetsko gospodarsko izgradnjo, s tem, da se jih preko sindikatov pritegne k sodelovanju pri izvajanju enotnega gospodarskega načrta na temelju elektrifikacije in znanstvene organizacije dela v proizvodnji.

2. Sestanke v tovarnah, tehnična posvetovanja, vsakovrstne konference, kot na primer produkcijske konference, posvetovanja delegatov, tisk, umetnost, potujoče razstave, film, industrijske muzeje, klube itd., vse to je treba izkoristiti za produkcijsko propagando.

3. Partija mora vseskozi podpirati Vseruski biro pri VCSPS, ki mora postati središče praktičnega preučevanja različnih oblik produkcijske propagande.

Delovna disciplina in disciplinska sodišča

1. Sindikati, ti organi samovzgoje delovnih množic v samem procesu proizvodnje, so obenem — kakor so pokazale izkušnje treh let proletarske diktature — tudi šola za disciplino, kjer se na vprašanjih tarife, nagrad, razdeljevanja, vrstnega reda pri izkoriščanju dopustov, počitniških domov, delovnih oblek, dodatne hrane itd., delavci in delavke in nameščenci dan za dnem uče, kako se je treba podrejati skupnim interesom ter iz njih izhajajočim direktivam sindikata v celoti.

2. Spričo dejstva, da si nekateri zaostali elementi delovnega ljudstva še niso na jasnem glede svojih razrednih dolžnosti in včasih s kršenjem delovne discipline rušijo skupne napore delavskega razreda pri gradnji Sovjetske Rusije, so bili sindikati prisiljeni ustanoviti posebne organe proletarskega prisiljevanja.

3. V splošnem sistemu teh organov in ukrepov imata velik pomen institucija tovariških disciplinskih sodišč in institucija, ki ji je poverjena borba proti dezertiranju z dela — ki sta organizirani pri sindikatih.

4. Institucija, ki ji je poverjena borba proti dezertiranju, dela po direktivah višjih sindikalnih organov ter pripravlja in vodi uresničenje ukrepov za borbo z vsemi oblikami dezertiranja in kršenja delovne discipline, pri čemer se opira na objektivne podatke, ki prihajajo iz podjetij in ustanov v ekonomske oddelke sindikatov v obliki dnevnikih poročil o delu.

5. Seje tovariških disciplinskih sodišč, ki so v proletarskem okolju po svojem značaju in po svojih nalogah sodišča proletarske tovariške časti, morajo biti javne.

6. Tovariško disciplinsko sodišče je pristojno izrekat disciplinske kazni nad vsemi člani sindikata, tako nad delavci kakor tudi nad vsem višjim sindikalnim in vodilnim gospodarskim, upravno-tehničnim osebjem brez izjeme.

III.

Redne organizacijske naloge sindikatov

1. Od zvez, ki so bile organizirane po strokah, je naše sindikalno gibanje v preteklih treh letih prešlo k organizaciji vsega proletariata v 23 centraliziranih vsruskih sindikalnih produkcijskih zvezah, ki združujejo vse delavce, nameščence in upravno-tehnično osebje vseh panog proizvodnje.

2. Vzporedno s to centralizacijo sindikalnega gibanja se je s pomočjo organizacije sekretariatov širilo gibanje iz industrijskih središč na gubernijske centre, iz gubernij na okrožja in končno na občine in kraje (vasi). Medtem ko so sindikati l. 1917. povezovali v glavnem samo industrijski proletariat, so zajemali l. 1918. že nove plasti (zdravnike, umetnike in p.), pri čemer so pritegovali v svoje vrste višje, sprva pisarniško pozneje — v letih 1919—1920 — pa tudi upravno-tehnično osebje; vključevali so te sloje v splošne delavske zveze in jih postopoma prevzgajali s tem, da so jih podredili splošni proletarski disciplini. Končno so začeli pritegovati v svoje organizacije domače obrtnike ter napol kmečki element (poljske in gozdne delavce, drvarje, šotarje itd.).

3. Izgradnja sindikatov bo v bližnji prihodnosti nedvomno privedla do nadaljnega zmanjšanja njihovega števila. Zmanjšanje števila združenj ter vključevanje raznih kategorij dela v enotni sindikat, je odigralo važno organizacijsko vlogo pri uničenju cehovstva in trenj med različnimi kategorijami dela, je pa v čisto produkcijskem pogledu imelo začasno tudi nekatere negativne strani, saj so se nekateri sindikati znašli ne samo pred enim, temveč pred velikim številom gospodarskih organov.

4. Nepravilni odnos med številom sindikatov ter številom glavkov in centrov, nesklad med obsegom glavkov in sindikalnih organizacij je izvor slabosti gospodarskih organov in otežkoča delavskim množicam vpliv na ustrezne gospodarske organe. Zato je X. kongres RKP mišljenja, da je treba s stališča gospodarske smotrnosti pregrupirati vse naše gospodarske organe in z istim namenom, s pristankom VSNG-a in VCSPS-a, ustrezno pregrupirati sindikalne produkcijske zveze tudi na znotraj. X. kongres je mišljenja, da je v ta namen potrebno s sodelovanjem pristojnih ljudskih komisariatov ustanoviti komisije, ki bodo organizacijsko spravile v sklad sindikate in gospodarske organe, s tem da bodo na podlagi gospodarskih in produkcijskih izkušenj pregrupirale i sindikate i gospodarske organe.

5. Vzporedno s poenostavljenjem in izboljševanjem sindikalnega aparata je najvažnejša naloga sindikatov, da vzpostavijo in okrepijo sindikalno disciplino, točno izpolnjevanje naročil, najstrožje polaganje računov in odgovornost tako pred volivci kakor tudi pred višjimi sindikalnimi organi.

6. Ko partija in sovjetska oblast nalagata sindikalnemu gibanju nove in nad vse važne naloge, in ko v interesu obnove narodnega gospodarstva do neke mere prenašata težišče dela na sindikate, sta hkrati dolžni priskočiti z vsemi silami sindikatom na pomoč, da bodo mogli te naloge tudi dejansko izvršiti. Sindikalni aparat je treba izboljšati. Dolžnost krajevni partijskih organizacij in CK partije je, pomagati sindikatom, da obnovijo, učvrstijo, razširijo in sistematizirajo sindikalno celico, od cehov in tovarniških komitejev preko delegatskih in gubernijskih sindikalnih skupščin pa vse do VCSPS-a. Najvažnejša naloga partijskih, sovjetskih in sindikalnih organizacij je torej okrepitev vsega centralnega in krajevnega sindikalnega aparata.

7. Da bi kar najbolj pospešili vključevanje mladine v dnevno življenje sindikalnih produkcijskih zvez, je treba — tako sodi X. kongres RKP — čimprej pritegniti v vse organizacijske edinice sindikatov (tovarniške komiteje, sindikalne svete, posamezne sindikate) zastopnike RKZM (Ruska komunistična zveza mladine), ki jim pripada posvetovalni glas, ter praktikante RKZM.

IV.

O delu sindikatov na vasi

Redna organizacijska naloga partije in sindikatov, ki zahteva podvojene pozornosti in podvojenih naporov, je v sedanjem trenutku okrepitev organizacijski in idejni vpliv mestnega proletariata na delovne množice podeželja.

To bo mogoče doseči samo na ta način, da se osnujejo na vasi dovolj široke organizacije, ki bodo združevale prole-

tariatu najbližje plasti podeželja, in da se te plasti vzgajajo v duhu proletarske discipline.

Ta naloga daje izreden pomen organizaciji občeveznih sekretariatov v občinah, krajih in vaseh, prav tako pa tudi Vseruskemu sindikatu poljskih in gozdnih delavcev ter njegovim krajevnim organom.

Gubernijski sindikalni sveti in okrožni sindikalni biroji morajo uvideti vso važnost dela na vasi ter vseskozi razvijati in krepiti aktivnost sekretariatov, ki morajo postati organi za zbiranje obrtnikov in tovarniških delavcev, ki so raztreseni po vaseh, ter postati predstraža mestnega proletariata na deželi.

Partija in sindikati morajo primerno upoštevati izredni pomen Vserabotzemlesa (Vseruske zveze poljskih in gozdnih delavcev), nuditi njej in njenim organom največjo pomoč in jo vsestransko podpirati z materialnimi sredstvi in kadri.

Sindikati morajo najti praktične in dovolj gibčne oblike za organizacijo širokih polproletarskih plasti na vasi, povezati morajo te organizacije novega kova z občeveznimi proletarskimi udruženji in jih tako potegniti v krog splošnih razrednih interesov proletariata.

Kazalo

O vlogi in nalogah sindikatov v pogojih nove ekonomske politike

1. Nova ekonomska politika in sindikati	3
2. Državni kapitalizem v proletarski državi in sindikati	4
3. Državna podjetja, ki prehajajo k tako imenovani go- spodarski kalkulaciji, in sindikati	4
4. Bistvena razlika med razrednim bojem proletariata v državi, ki priznava privatno lastnino zemlje, tovarn itd. in kjer je politična oblast v rokah kapitalističnega razreda, ter ekonomsko borbo proletariata v državi, ki ne priznava privatne lastnine zemlje in večine podjetij, v državi, kjer je politična oblast v rokah proletariata	5
5. Povratek k prostovoljnemu članstvu v sindikatih	7
6. Sindikati in uprava podjetij	7
7. Vloga in udeležba sindikatov v gospodarskih in držav- nih organih proletarske države	8
8. Zveza z množico kot osnovni pogoj slehernega dela sindikato	10
9. Protislovje v samem položaju sindikatov za diktature proletariata	11
10. Sindikati in strokovnjaki	13
11. Sindikati in malomeščanski vplivi na delavski razred	14

O vlogi in nalogah sindikatov

I.

Vloga sindikatov v dobi diktature	19
Stanje sindikatov po treh letih državljanske vojne	20
Sindikati kot opora proletarske diktature	22

Sindikati kot šola komunizma	23
Vprašanje podržavljenja sindikatov	24
Metode prepričevanja in prisiljevanja v sindikatih	25
Partija in sindikati	25
Sindikati in politični oddelki	26

II.

Sodelovanje sindikatov pri sestavljanju enotnega gospodarskega načrta in produkcijskih programov	28
Formiranje gospodarskih organov	28
Kontrolno-inspekcijsko delo sindikatov	30
Evidenca in razporejanje delovne sile	31
Naloga na področju normiranja dela	31
Sindikati in strokovnjaki	33
Produkcijska propaganda	33
Delovna disciplina in disciplinska sodišča	34

III.

Redne organizacijske naloge sindikatov	35
--	----

IV.

O delu sindikatov na vasi	37
-------------------------------------	----

